

ROZPUSTENIE EXTRÉMISTICKÝCH STRÁN V JUDIKATÚRE SLOVENSKA A ČESKEJ REPUBLIKY

Boris KOLMAN¹

DOI: <https://doi.org/10.34135/svpmvpIV.191021>

Abstract

The paper deals with the dissolution of extremist parties in the case-law of Slovakia and Czech republic. The chosen research method is the comparison based on analysis of a limited number of examples, which is a method commonly used to study regimes, governments, or various institutions. Aim of the work is identify differences and similarities between Slovak and Czech case-law on dissolution of an extremist political party. These differences and similarities will be identified through the comparison of: legislations of the possible dissolution of a political party, legal grounds for the dissolution of a political party and legal grounds for the decision to dissolve of a political party.

Key words: Slovak Brotherhood, Worker's party, law, dissolution, Slovakia, Czech republic

Úvod

K základným ľudským právam nepochybne patrí právo na združovanie, ktoré je obsiahnuté aj v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V článku 11 tohto dokumentu sa uvádza, že „každý má právo na slobodu pokojného zhromažďovania a na slobodu združovať sa s inými, vrátane práva zakladať na obranu svojich záujmov odbory, alebo vstupovať do nich“ (Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, 2010). Na druhej strane je však nutné podotknúť, že právne vymedzenie funkčnosti politických strán, respektíve právo sa v nich združovať je definované vo vnútroštátnych predpisoch jednotlivých štátov. Vo všeobecnosti túto právnu úpravu určuje ústava, ako predpis najvyššej právnej sily štátu. Tento právny dokument rovnako uvádza dôvody, kedy je možné obmedziť činnosť politických strán. Jedná sa o prípady kedy dochádza k ohrozeniu ľudských práv a slobôd, verejnej bezpečnosti a poriadku, alebo aj v prípadoch, kedy dochádza k páchaniu trestnej činnosti.

V tejto práci sa venujeme analýze právnej argumentácie judikatúry vo veci možného rozpustenia politickej strany na Slovensku a v Českej republike. V súčasnosti v týchto krajinách zaznamenávame vzostup krajne pravicových hnutí, ktoré majú často sklony k popieraniu alebo obmedzovaniu práv osôb z dôvodu ich rasovej, národnostnej, náboženskej alebo politickej príslušnosti. Keďže zmienené obmedzovanie práv politickou stranou je významným limitačným prvkom postačujúcim na jej rozpustenie, v tejto práci sa zameriame na komparáciu právnych judikátov jednotlivých krajín. Význam tohto skúmania potvrdzuje fakt, že politické strany môžu ako jediné subjekty v zastupiteľskej forme demokracie získať politickú moc a ovplyvniť tak politický a právny režim vo svojej krajine. Z daného dôvodu je preto potrebné, aby v krajinách

¹ Mgr. Boris Kolman, Katedra politických vied, Fakulta sociálnych vied, Univerzita Sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Bučianska 4/A, 917 01 Trnava, Slovenská republika, E-mail: boriskolmann@gmail.com

s demokratickým zriadením rešpektovali základné demokratické princípy, ktoré sú definované ústavou, ale aj medzinárodnými záväzkami.

Metódy výskumu

Predmetom práce je komparácia založená na analýze obmedzeného počtu príkladov. Využitie tejto metódy je determinované tým, že je to metóda bežne využívaná pri štúdiu režimov, vlád, alebo rôznych inštitúcií. Táto výskumná metóda má blízko ku komparačnej analýze. Komparačná analýza si kladie za cieľ detailné skúmanie dvoch alebo viacerých prípadov a prevedenie ich porovnávacej analýzy (Říchová, 2005). Cieľom práce je identifikovať rozdiely a podobnosti medzi Slovenskou a Českou judikatúrou vo veci rozpustenia extrémistickej politickej strany. Predmety komparácie na ktorých základe bude porovnávaná právna argumentácia možného zrušenia krajne pravicového politického subjektu, sú nasledujúce:

1. Právna úprava možného rozpustenia strany v skúmanej krajine.
2. Právne dôvody návrhov na rozpustenie strany v skúmanej krajine.
3. Právne dôvody vo veci rozhodnutia o rozpustení strany v skúmanej krajine.

Právna úprava možného rozpustenia politickej strany v Českej republike

Od vzniku Českej republiky došlo zatiaľ len k jednému prípadu, kedy bola rozpustená politická strana z dôvodu činností usilujúcich sa o odstránenie demokratických základov štátu. K tomuto kroku bolo pristúpené na základe § 4 Zákona o združovaní v politických stranách a v politických hnutiach, ktorý uvádza dôvody zamedzujúce vykonávať činnosť politickým stranám a hnutiam. Podľa písm. a) sa jedná o strany „porušujúci ústavu a zákony alebo jejichž cílem je odstranění demokratických základů štátu.“ Ďalej v zmysle písm. b) ide o strany, ktoré „nemají demokratické stanovy nebo nemají demokratické ustanovené orgány.“ Písm. c) zase uvádza, že svoju činnosť nemôžu realizovať strany „směřují k uchopení a držení moci zamezujícím druhým stranám a hnutím ucházet se ústavními prostředky o moc nebo které směřují k potlačení rovnoprávnosti občanů“. Posledným, no nie menej dôležitým dôvodom na vznik alebo vyvíjanie činnosti strany je uvedený v písm. d), podľa ktorého „program nebo činnost ohrožují mravnost, veřejný pořádek nebo práva a svobodu občanů“ (Zákon o sdružovaní v politických stranách a v politických hnutích, 1991).

V obmedzenej miere sa však súdy v Českej republike môžu opierať aj o príčiny uvádzané v § 13 odst. 6. písm. b) Zákona o politických stranách, ktorý ako dôvod pre zrušenie strany uvádza nepredloženie výročnej finančnej správy Poslaneckej snemovne v zákonom stanovenej lehote. V danom prípade však absencia obdobných judikátov použitých v praxi javí ako priťažujúca okolnosť. Čo sa týka samotného procedurálneho úkonu rozpustenia alebo pozastavenia činnosti politickej strany, tak podľa § 15 Zákona o združovaní v politických stranách a v politických hnutiach, o danom úkone môže rozhodnúť len Najvyšší správny súd (Zákon o sdružovaní v politických stranách a v politických hnutích, 1991). Nemôže však tak učiniť v dobe odo dňa vyhlásenia celoštátnych volieb do Poslaneckej snemovni.

Návrh na rozpustenie dělnické strany

Dňa 17. septembra 2009 podala Vláda České republiky návrh na rozpustenie Dělnické strany (DS). Tomuto návrhu predchádzal ešte jeden, ktorému však Najvyšší správný súd nevyhovел z dôvodu, že nepovažoval dôkazy a právne argumenty za dostatočne relevantné na pozastavenie činnosti politickej strany (Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR, 2009). Čo sa týka dôkazových materiálov, druhý návrh na rozpustenie DS možno považovať za prepracovanejší. Pozostáva zo štyroch členitých častí; verejných akcií DS a jej prepojenia s ďalšími subjektmi; programu, stavu a verejných prejavov strany; osobných charakteristík predstaviteľov DS; ďalším významným skutočnosťami osvedčujúci dôvodnosť návrhu. Hneď na úvod navrhovateľka uvádza, že si je vedomá krátkeho časového intervalu, ktorý uplynul medzi zamietnutím starého návrhu a podaním nového, avšak je presvedčená o dôvodnosti tohto návrhu. Podľa názoru vlády DS „zneužívá politických svobod k aktivitám, ktoré prvoplánovne smerujú mimo rámec a zájem demokratickej spoločnosti, teda programovo porušuje Ústavu alebo na ústavní princípy útočí, ohrožuje mravnosť, verejný poriadok a práva a svobody občanů“ (Zverejnený návrh vlády na rozpustenie Dělnické strany, 2009).

V prvej časti návrhu, vláda uvádza, že strana sa v ideologickom smere, ako aj s používaním symboliky opiera o hitlerovský nacionálny socializmus a moderný neonacizmus. Následne je stručne popísaná charakteristika neonacistických hnutí, s ktorými DS spolupracuje a má dlhodobú previazanosť. Jednalo sa o Národní odpor, Autonomní nacionalisté, Resistance Women Unity, Národní korporativizmus a Dělnickou mládež. Spolupráca medzi týmito subjektmi sa prejavuje v dvoch rovinách. Prvou je organizovanie spoločných akcií a účasť predstaviteľov členom strán a hnutí na vzájomných akciách. Druhou rovinou je aktívna účasť týchto subjektov na činnosti DS, pričom niektoré osoby z partnerských subjektov boli na kandidátke DS v krajských voľbách, voľbách do Európskeho parlamentu a taktiež v parlamentných voľbách v roku 2008 a 2009. Následne je v návrhu uvedených 33 verejných akcií a demonštrácií DS, na ktorých často dochádza k verejným prejavom rasizmu a antisemitizmu. Kľúčovým bodom v tejto časti sú protesty v Janove, ktoré sú v porovnaní s prvým návrhom doplnené o dôkazné materiály v podobe policajných správ z tejto akcie. Za zvláštnu formu verejných aktivít je možné označiť zriadenie tzv.

Ochranných zborov, ktorých cieľom je ochrana predstaviteľov a dohľad nad straníckymi akciami. Z policajných správ vyplýva, že členovia týchto zborov bývajú často ozbrojení, čo je v rozpore s § 5 odst. 2 zákona o sdužovaní v politických stranách a politických hnutiach, podľa ktorého „strany a hnutí nesmú byť ozbrojené a nesmú zriazovať ozbrojené složky.“ V druhej časti návrhu je odkazované na samotný program a prejavy DS. Podľa navrhovateľa niektoré ustanovenia sú xenofóbne, rasistické a potierajú rovnosť občanov. DS sa vo svojom programe usilovala o zavedenie určovania národnosti obyvateľov, vypovedanie prisťahovalcov a zamedzenie k ich podporovaniu, alebo aj odmietanie homosexuálnych partnerstiev. Tieto programové ustanovenia poslúžili ako dôkaz k tomu, že DS sa naozaj usiluje o obmedzenie a zrušenie niektorých základných ľudských práv a slobôd. Z daných skutočností taktiež vychádza, že strana nerešpektovala základné demokratické princípy a existovalo dôvodné podozrenie, že mala tendencie k presadzovaniu svojich záujmov pomocou násilia na demonštráciách a zhromaždeniach usporiadaných stranou. Tretia časť návrhu popisuje osobnú charakteristiku niektorých členov DS, kde je poukazované na ich sympatizujúce prejavy k neonacistickej ideológii.

Posledný bod návrhu obsahujúci ďalšie významné skutočnosti, osvedčujúce dôvodnosť návrhu sa venuje znaleckému posudku symboliky strany sa píše, že „verejně dostupné presentace Dělnické strany ve svém komplexním vyznění korespondují s obsahovou charakteristikou pojmu neonacismus, uvedenou výše. Při znalosti tohoto kontextu a z řady uvedených konstatování lze

bez pochybností dovodiť, že DĚlnická strana se používáním pojmu národní (nacionální) socialismus hlásí k odkazu hitlerovského nacionálního socialismu a k participaci na činnosti moderního nacionalismu“ (Zveřejněný návrh vlády na rozpuštění Dělnické strany, 2009). Účelom tretieho a štvrtého bodu vládneho návrhu na rozpustenie strany bolo vykresliť obraz o DS v celkovom merite a podporiť tak vyhoveniu návrhu.

Rozhodnutie súdu o rozpustení Dělnické strany

Prvým z namietaných bodov ku ktorým sa vyjadril Najvyšší správny súd bola programová orientácia strany. Súd vyhodnotil argumentáciu DS, podľa ktorej požadované určovanie národnosti by bolo dobrovoľné. Uvádzané body programu označil Súd za šovinistické, xenofóbne a homofóbne, pretože požadovať trestnosť kvôli sexuálnej orientácii je nutné považovať v civilizovanej spoločnosti za neprijateľné. DS neobstál ani argument, že rasistické prejavy a sympatie členov strany k neonacistickej ideológii je len subjektívny názor a ich osobné myšlienky, ktoré nemajú so stranou nič spoločné. Ďalším prejedávaným bodom bol hitlerovský nacionálny socializmus. Okrem odborného vykladaniu pojmov súd vychádzal aj z posudku špecialistu na extrémizmus z Ministerstva vnútra, podľa ktorého DS sa explicitne nehlási k nacionálnemu socializmu, ale odkazuje naň. Podľa neho je možné „snadno dovodiť, že nacionální socialismus v podání Dělnické strany jednoznačně koresponduje v hlásané ideologii a používaných symbolech s hitlerovským nacionálním socialismem.“ (Rozsudek Nejvyššího správního soudu o rozpuštění Dělnické strany, 2009). Súd sa taktiež vyjadril k problematike týkajúcej sa ozbrojených Ochranných zborov. V danom bode Najvyšší správny súd uviedol, že činnosť zborov smerovala k vyvolaniu konfliktov a rasovej neznášanlivosti voči rómskemu etniku.

Čo sa týka prepojenia DS s Národným odporom – neregistrovanou radikálnou neonacistickou organizáciou, tak ich spojitosť bola preukázaná na základe spolu organizácie akcií, na ktorých spoločne vystupovali lídri strán. De facto súd podobným spôsobom zhodnotil spoluprácu aj s ostatnými stranami. Keďže okrem Dělnické mládeže sa jedná o zoskupenia bez formálnej štruktúry, nemožno očakávať, že s danými subjektmi by bola potvrdená písomná spolupráca, ktorá sa nepotvrdila. V súvislosti s verejnými vystúpeniami bola v rozsudku venovaná pozornosť najmä na demonštráciu v Janove. Tento míting Najvyšší správny súd označil jednoznačne za protiprávny a násilnícky zameraný voči rómskemu etniku (NSS rozpustil Dělnickou stranu, 2010). Z daných dôvodov Najvyšší správny súd 10. februára 2010 rozhodol o rozpustení strany.

Právna úprava možného rozpustenia politickej strany v Slovenskej republike

Právo na združovanie je zakotvené v čl. 29 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého má každý právo slobodne združovať spolu s inými v spolkoch, spoločnostiach alebo iných združeniach. Výkon týchto práv možno obmedziť len v prípadoch ustanovených zákonom, alebo ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné pre bezpečnosť štátu, ochranu verejného poriadku, predchádzanie trestným činom alebo na ochranu práv a slobôd iných (Ústava Slovenskej republiky, 2019). V zmysle § 2 Zákona o politických stranách politická strana nesmie svojimi stanovami, programom alebo činnosťou porušovať Ústavu Slovenskej republiky, zákony a medzinárodné zmluvy. Návrh na zrušenie rozpustenie politickej strany alebo politického hnutia je možné podať na základe § 14 Zákona o politických stranách a politických hnutiach. Podľa zákona sa strana zrušuje, zlúčením s inou stranou, vyhlásením konkurzu alebo zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku, právoplatným rozhodnutím súdu v trestnom konaní, právoplatným rozhodnutím správneho súdu o rozpustení strany, ak príjmy

strany počas jedného volebného obdobia sú vyššie ako 3 500 000 €, ak splnomocnenec nepodá návrh na zápis štatutárneho orgánu do registra strán alebo z iných dôvodov, ktoré majú súvis s chodom strany. Po zrušení strany môžu jej orgány vykonávať iba pôsobnosť súvisiacu so zrušením strany (Zákon o politických stranách a politických hnutiach, 2005). Návrh na zrušenie politickej strany je oprávnený podať generálny prokurátor, ktorý toto podanie zasiela najvyššiemu súdu podľa osobitných zákonov a za podmienok uvedených vyššie.

Návrh na rozpustenie Slovenskej pospolitosti – Národnej strany

Dňa 20.7.2005 obdržala Generálna prokuratúra Slovenskej republiky podnet na podanie návrhu zrušenia politickej strany Slovenská pospolitosť – národná strana (SP – NS) od občianskeho združenia Ľudia proti rasizmu. Súčasne uvedené občianske združenie podalo podnet na začatie trestného stíhania pre trestné činy hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 198 ods. 1 Trestného zákona o podnecovaní k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 198a Trestného zákona, ktoré mali byť spáchané uverejnením viacerých článkov, prejavov, no najmä prostredníctvom programu Slovenskej pospolitosti. Na základe tohto podnetu ku ktorému boli taktiež priložené viaceré dôkazy podala generálna prokuratúra návrh na rozpustenie politickej strany SP – NS, a to z dôvodu, že táto strana porušuje § 2 zákona o politických stranách. V návrhu stojí, že strana porušuje zákon svojimi stanovami, programom, činnosťou ako aj medzinárodné zmluvy.

Podľa bodu 1 programových cieľov strany je hlavným cieľom strany je budovať nový stavovský štát na národnom kresťanskom a sociálnom princípe. V danej súvislosti je teda možné konštatovať, že ide o presadenie zmeny zo súčasného systému parlamentnej demokracie na stavovský princíp usporiadania Slovenského štátu. Stavovský princíp zriadenia spoločnosti by rozdeľoval občanov podľa povolání do 10 stavov. Registrácia občana do daného stavu by mala byť založená na dobrovoľnej báze, avšak len registrovaný člen stavy by mal právo voliť. Rozdelenie obyvateľov do stavov taktiež delí obyvateľov na dve skupiny. Prvou sú občania, ktorý by sa mohli začleniť do jedného z deviatich stavov. Druhou skupinou sú národnostné menšiny, ktoré by patrili do desiateho stavu, a teda by im uprel možnosť sa zatriediť podľa povolania. Navyše členovia tohto stavu by mali v NR SR také zastúpenie, aké by mala slovenská menšina v ich materskom štáte. Tento bod programu je podľa návrhu v rozpore s čl. 30 ods. 1 a 3 Ústavy, keďže volebné právo musí byť všeobecné, rovné a priame, vykonáva sa tajným hlasovaním a zároveň príslušnosť ku ktorejkoľvek národnostnej menšine nesmie byť nikomu na ujmu. V programe SP – NS sa ďalej uvádza, že „úlohou slovenského štátu bude zabezpečenie vlastného slovenského národa vo všetkých oblastiach života a až potom starostlivosť o ostatných občanov Slovenského štátu. Príslušníci národnostných menšín budú mať možnosť, ak im tento princíp nebude vyhovovať, opustiť územie Slovenského štátu a žiť vo svojom materskom štáte.“ Podľa návrhu je toto vyjadrenie v rozpore s čl. 12 Ústavy, ktorý hovorí o tom, že ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach, a že tieto práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým.

Podľa navrhovateľa bola kontroverzná aj funkcia vodcu ako predsedu strany, ktorý sa nápadne podobal na vodcovský princíp, príznačný pre fašistické Nemecko či Taliansko. Ďalej na strane 15 programu SP – NS prezentovala novu prísťahovaleckú politiku, kde by zaviedla okamžitú vízovú povinnosť pre občanov z Afrických krajín, Ázie, Izraela, USA a Maďarska. Občania týchto krajín by sa pre pobyt museli preukázať pozvaním, pričom nepovolené prekročenie hraníc by bolo považované za závažný trestný čin proti slovenskej štátnosti. SP – NS taktiež prezentovala svoje neznašanlivé postoje voči Maďarom, Židom a Rómom na verejných vystúpeniach. Ku príkladu je možné uviesť vystúpenie Mariana Kotlebu zo 4.6.2005, kedy prehlásil, že „Už počas druhej svetovej vojny bola väčšina maďarského kapitálu, investovaného na slovenskom území, ktoré bolo

po viedenskej arbitráži okupované Maďarskom, v židovských rukách. Dnes to teda pravdepodobne nebude inak. Čiže sú to sionisti a ich prisluhovači, ktorí sa o všetkých síl snažia rozbiť celistvosť Slovenskej republiky a zotročiť náš hrdý národ!

K vonkajším prejavom SP-NS sa písomne vyjadril vo svojom znaleckom posudku Mgr. Miroslav Čaplovič, PhD. z Vojenského historického ústavu v Bratislave, podľa ktorého uniforma SP – NS nie je síce autentická s uniformou Hlinkovej gardy a ani s uniformou Rodobrany, avšak ide o explicitný dôkaz toho, že ide o paramilitárnu organizáciu. Dvojkriž na rukáve uniformy je takmer totožný so znakom, ktorý používala Hlinková garda a dvojramenný križ pripnutý pri krku vychádza z motívu vojenského vyznamenania Vojenský víťazný križ, udeľovaním vojacom bojujúcim po boku nacistického Nemecka (Návrh Generálneho prokurátora SR na zrušenie politickej strany Slovenská pospolitost', 2005)

Rozhodnutie súdu o rozpustení Slovenskej pospolitosti – Národnej strany

Vo veci návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky Najvyšší súd rozhodol rozsudkom 3Sž 79/2005 zo dňa 1. marca 2006 o rozpustení politickej strany SP – NS. Prvým dôvodom rozpustenia strany bolo presadzovanie zmeny súčasného systému parlamentnej demokracie na usporiadanie stavovského štátu, v ktorom by mal priamo voliť len registrovaný člen. V tomto prípade súd skonštatoval, že ide o porušenie článku 30 ods. 1 a 3 Ústavy SR, nakoľko podmieňuje výkon aktívneho volebného práva registráciou v stave, a taktiež porušuje princíp rovnosti volebného práva tým spôsobom, že „zastúpenie stavov v zastupiteľskom orgáne nemá odrážať výsledok všeobecných volieb, ale má byť stanovené na pomernom princípe podľa počtu registrovaných členov stavu, v dôsledku čoho by hlasy členov rôznych stavov nemali rovnakú váhu.“ Druhým dôvodom bolo nerovné postavenie občanov v štáte a diskriminácia národnostných menšín a etnických skupín vo vzťahu k zaručeniu základných práv a slobôd, keďže podľa programu strany prvoradou úlohou Slovenského štátu by bolo zabezpečenie vlastného národa a až potom starostlivosť o príslušníkov iných skupín, čo je v rozpore s článkom 12 Ústavy SR, podľa ktorého „základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie.“

Na základe týchto dvoch dôvodov dospel súd k záveru, že sú naplnené dôvody k rozpusteniu politickej strany, keďže „v demokratickej spoločnosti založenej na princípe rovnosti človeka a občana a na pravidlách právneho štátu možno programovať zmenu .... len za podmienky, že programová zmena je sama osebe v súlade so základnými demokratickými princípmi v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach.“ Taktiež je potrebné dodať, že protižidovskými, protirómskymi a protimaďarskými vyjadreniami strany sa súd odmietol zaoberať z toho titulu, že v návrhu generálnej prokuratúry nebolo vyslovene uvedené, o aké porušenie ústavy a zákonov išlo. Najvyšší súd sa nezaoberal ani obsahom verejných vystúpení predstaviteľov strany na ktorých často verbálne útočil na príslušníkov iných národov, keďže to považoval za súčasť naplňovania programu, ktorý už považoval za protiústavný (Rozsudok Najvyššieho súdu o Slovenskej republiky o rozpustení politickej strany Slovenská pospolitost' – národná strana, 2005).

Rozdiely a podobnosti medzi slovenskou a českou judikatúrou vo veci rozpustenia extrémistickej politickej strany

Pri samotnej komparácii právnej úpravy je viditeľná určitá zhoda v niektorých oblastiach. Konkrétne sa jedná o body, v ktorých sa ustanovuje, že politické strany by mali byť zrušené, ak svojimi stanovami alebo programom porušujú Ústavu svojej krajiny. Pri skúmaní českých právnych noriem zaoberajúcimi sa rozpustením politickej strany je možné postrehnúť, že sa vo väčšej miere zaoberajú nedemokratickým konaním politických strán v porovnaní so slovenskou právnou úpravou. Slovenská právna úprava sa na druhej strane vo väčšej miere zaoberá všeobecnými úkonmi, v dôsledku ktorých zaniká politická strana.

Čo sa týka prvého návrhu o rozpustení DS, tak v porovnaní s ostatnými návrhmi síce obsahuje vyhlásenia strany, ktoré sú v rozpore s demokratickými princípmi riadenia štátu, avšak okrem tohto bodu neposkytuje žiadne dostatočne relevantné fakty, keďže nepovolené zhromaždenie strany pôsobí príliš vágne ako dôkaz pri tak závažnej veci, akou je rozpustenie politickej strany. V porovnaní s tým, druhý návrh zákona obsahuje ideologickú profiláciu strany, ktorá je obsiahnutá nielen vyjadreniami, ale aj osobnostnými profilmi členov strany, najbližšími partnermi strany, programom strany, ako aj nezákonnými praktikami na verejných zhromaždeniach nielen v podobe nepovoleného mítingu, ale aj v podobe ozbrojených členov strany na týchto akciách. V prípade slovenského návrhu rozpustenia politickej strany, sú badateľné isté podobnosti v niektorých oblastiach. Návrh Generálneho prokurátora Slovenskej republiky taktiež obsahuje body, v ktorých sa venuje politickému programu strany, ktorý je podobne ako ten český, v rozpore s demokratickým zriadením štátu, respektíve v niektorých odkazuje na fašistické zriadenie prvého Slovenského štátu, čo dopĺňa znaleckým posudkom z Historického vojenského ústavu. V porovnaní s návrhom na rozpustenie DS, sa tento návrh vo väčšej miere zaoberal ideologickou profiláciou strany, keďže návrh na rozpustenie DS sa vo vysokej miere zaoberal práve verejnými zhromaždeniami. Čo sa týka verejných zhromaždení, tak návrh Generálneho prokurátora obsahoval „len“ xenofóbne a rasistické vyhlásenia príslušníkov strany na verejnosti.

V prípade rozhodnutia o rozpustení DS, Najvyšší správny súd rozhodol vo veci komplexne, kedy bral do úvahy široký rámec skutočností podložených dôkazmi. Kľúčovými kritériami potrebnými na rozpustenie strany v prípade Českej republiky bol protiústavný program strany, verejné zhromaždenia strany, na ktorých dochádzalo k násilnostiam voči rómskemu obyvateľstvu, ako aj častým verejným prejavom rasizmu a antisemitizmu, organizovanie paramilitantných oddielov v rámci štruktúr strany, ako aj charakteristika členov strany otvorene sympatizujúcich s neonacistickou ideológiou. V porovnaní s tým, Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky postačilo na rozpustenie SP – NS len samotný program strany, ktorý presadzoval zmenu súčasného systému parlamentnej demokracie na usporiadanie stavovského štátu. Druhým dôvodom bolo nerovné postavenie občanov v štáte a diskriminácia národnostných menšín a etnických skupín vo vzťahu k zaručeniu základných práv a slobôd. Ostatnými bodmi návrhu sa odmietol zaoberať z dôvodu, že ich považoval za napĺňanie protiprávneho programu strany.

Záver

Právo na združovanie sa v politických stranách patrí medzi výsostné právo občanov vo všetkých vyspelých demokratických krajinách. Toto právo je navyše posilnené tým spôsobom, že v zastupiteľskej forme demokracie majú politické strany svoj jedinečný význam a preto užívajú zvýšenú mieru ochrany. Avšak z minulosti poznáme príklady, kedy sa prostredníctvom demokratických volieb dostali k moci politické strany, ktoré následne nastolili nedemokratický režim vládnutia. Aby bolo možné takýmto rizikám zamedziť, štát musí zasiahnuť ešte pred tým, ako politická strana získa moc a začne vykonávať opatrenia odporujúce fundamentálnym

základom demokracie. V tejto súvislosti súdne orgány uznávajú právo štátu preventívne zasiahnuť proti stranám, ktoré presadzujú nedemokratické princípy riadenia spoločnosti.

Použitá literatúra

- Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. 2010. [online]. [cit. 2019-10-10]. Dostupné na internete: <https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SLK.pdf>.
- Návrh Generálneho prokurátora SR na zrušenie politickej strany Slovenská pospolitosť. 2005. [online]. [cit. 2019-12-10]. Dostupné na internete: <<http://www.obcania.szm.com/sp/sp1.html>>.
- NSS Rozpustil Ďelnickou stranu. 2010. [online]. [cit. 2019-11-10]. Dostupné na internete: <http://www.nssoud.cz/main.aspx?cls=art&art_id=427>.
- ŘÍCHOVÁ, B. 2008. Komparativní metoda v politologii. In *Komparace politických systémů*. Praha: Oeconomica, 2008. p. 7-37. ISBN 978-80-245-1357-7 .
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR. 2009. [cit. 2019-10-10]. Dostupné na internete: <<https://iudictum.cz/1269/pst-1-2008-66>>.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu o rozpuštění Dělnické strany. 2009. [online]. [cit. 2019. 11. 10]. Dostupné na internete: <http://www.nssoud.cz/docs/Delnicka_strana_original.pdf>.
- Rozsudok Najvyššieho súdu o Slovenskej republiky o rozpustení politickej strany Slovenská pospolitosť – národná strana. 2005. [online]. [cit. 2019-12-10]. Dostupné na internete: <<https://www.docdroid.net/rpXz32K/060301-rozsudok-ns-sr-o-rozpusteni-sp-ns.pdf#page=8>>.
- Zákon o politických stranách a politických hnutiach. 2005. [online]. [cit. 2019-12-10]. Dostupné na internete: <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/85/>>.
- Zákon o sdružování v politických stranách a v politických hnutích. 1991. [online]. [cit. 2019-10-10]. Dostupné na internete: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-424>>.
- Zveřejněný návrh vlády na rozpuštění Dělnické strany. 2009. [online]. [cit. 2019-10-10]. Dostupné na internete: <http://www.nssoud.cz/main.aspx?cls=art&art_id=404>.